

(המשך מעמוד 7)

נפגע מרסיס ועודדתי להתקדם לאט, לאט. אך נדהמתי ונרעשתי לשמוע את תשובתו — תוך שריקות הפגזים וקולות הנפץ — "אני שוכב עליך, שלא תפגע...". נרעדתי. דחפתי בכוח קדימה והתגלגלנו למקלט.

הנירה

היהודי הנודד

מכוננת כהה עצרה ביום ששי האחרון במזח הראשי של נמל חיפה. קצין משטרה פתח את הלתה, פינה את הדרך לגבר שמן, בעל פניריון קפואות. יוסף יואנוביצ'י ה' עיף מבט נוקשה ופיקח סביבו, צעד את שני הצעדים אל כבש האניה תיאודור הרצל — היהודי הראשון שגורש ממדינת ישראל. לדי קברניט האניה מסר קצין המשטרה מכתב שנשא את חתימת שר'הפנים ישראל בריהודה: צו'גירוש נגד יוסף יואנוביצ'י, שהגיע ארצה לפני כשנה, בעזרת דרכונו המושאל של יוסף לוי. אחותו של המגורש, חושבת חיפה מזה שנים, מיררה בככי (ראה שער). "למה מגרשים יהודי וכן מן הארץ?" התייפחה. בעלה תקף קשות את שר'הפנים, טען כי מעשהו לא היה אלא נקמת קומור ניסט בבורגני. "אני מחכה כל רגע להתערבותו של דוד בן-גוריון", הכריז בחוסר אמונה.

יואנוביצ'י עצמו לא הראה כל סימני התרגשות. עיניו חסרות הריסים כמעט לא הביעו כל מחאה. ברגע זה נדמה היה כי שב היהודי בן רומניה לקדמותו המורחית. כל יישותו אמרה כניעה פאטאליסטית לגורל: מה שנגזר, יהיה.

איוב מודרני. יוסף יואנוביצ'י הוא בן המאה ה-20, אך סיפור תלאתו לקוח ישר מספר'הספרים: קינתו של איוב בלבוש מודרני.

כי פעם לא היה חסר ליואנוביצ'י דבר. הוא היה עשיר מופלג, מקובל בחברה הגבוהה ביותר של פאריס, שרים וגדולי' עם שמחו להיראות בחברתו. אך בן-לילה חרב עולמו עליו: הוא נכלא, חלק מרכושו הוחרם, אשתו ושתי בנותיו התנכרו לו ועזבוהו בודד וערירי. בהיותו ככלא נר' צחה אשתו על-ידי שודד לעיני בתו הבכורה, ידידיו התרחקו ממנו כממזרע.

כאשר נולד יואנוביצ'י לפני 54 שנה בעיר קישינב שבבסרביה, היה בנו של סמר'

הן טובות - טובות מאוד! למה לשלם יותר? צברה

20 סגריות 280 נר.

אריזה כפולה

המינוי

קיבלת חשבונך לקראת ה' שנה החדשה, נא פרע אותו בהקדם. עקב הביקוש לעי' תוך, לא נוכל לאפשר כל משלוח ללא תשלום.

הותרה הצגת ערום כי בגדיהם נמצאים בכניסה "קויק" מכבס אותם בעצמו

יבדוק אותי. אבל שלחתי מישהו אחר במ' קומי לבדיקה, ארי טהור." **מרוקאי בלוד.** את קשריו עם הנא' צים לא שכחו לו הצרפתיים. עם גמר המל' חמה הועמד יואנוביצ'י לדין על שלוש האשמות: שיתוף-פעולה מוסרי עם האויב, שיתוף-פעולה כלכלי ושיתוף-פעולה מסחרית. הוא נמצא חייב רק באשמה השנייה. המחיר: חמש שנות מאסר, קנס 50 מיליון פרנק.

הוא ריצה את ערנו ככלא — אך גם אז לא הרפה הגורל ממנו. בצאתו מן המאסר הוגלה לכפר מנד הנידה, כמסוכן לציבור. מדוע? "מפני ששמי יואנוביצ'י, לא דיפון או דיראן... כן, מפני שאני יהודי, כש' פתחו את המשפט נגדי בפאריס, ב'1948, אתם יודעים איך פתחו? ככה: "היהודי יוסף יואנוביצ'י, היהודי, אתם שומעים? היהודי!" היהודי יואנוביצ'י ישב במלון היהודי של מנד ועשה עסקים גלובליים. הוא הקים ר' פירק חברות, שיקק רבבות טונות של גרוטאות. את הרווח העיקרי עשה, כנראה, מהערמה על שלטונות המס. אך לפני שה' משטרה הספיקה לגלות את עסקיו, ולשים עליו יד בשנית, עזב מסייה גיזון את פילג' שלו הגרמניה ואת חפציו האישיים, נעלם כלא היה.

במקומו הופיע יוסף לוי, אזרח מרוקאי, שנחת בלוד ובכיסו אלף דולאר.

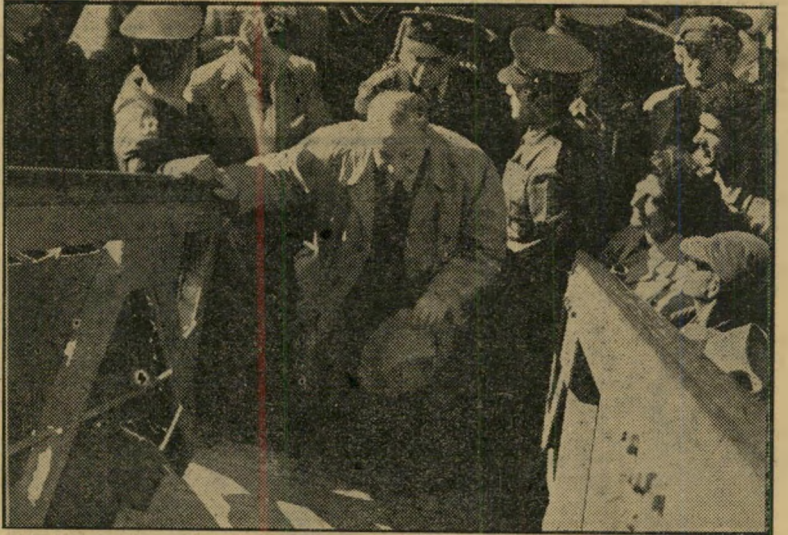
מצו לצו. היתה זו עבירתו היחידה של יואנוביצ'י נגד החוק הישראלי: התראות כאחר. אולם בתמימותו חשב כי עבירה כה קטנה, אינה שקולה כנגד הזכות הגדולה שמעניק חוק השבות לכל יהודי באשר הוא יהודי: זכות המקלט ללא-תנאי.

כך חשבו המחוקקים וכך חשבו רבים בישראל. אך לא האיש הקובע בעיני עליה ואזרחות: שר'הפנים. ישראל בריהודה ראה בו איש בעל עבר פלילי ומשתף-פעולה עם הנאצים, גמר אומר שלא להתעלם מהפרת' החוק שהפר יואנוביצ'י בהציגו בשדה-התעור' פה את דרכונו של לוי.

כמעט שנה תמימה נמשך המאבק: צו' גירוש, התערבות משפטית, בקשת רחמים, דחיה. חיי יואנוביצ'י התנהלו בקפיצות מצו לצו — עד לצרה-גירוש הסופי והמוחלט שהעלה אותו על חשבון המשטרה אל סיפון תיאודור הרצל.

פילוסוף יהודי. משם, בשיחה רדיו' טלפונית, השיב השבוע יואנוביצ'י לשאלות כתב העולם הזה:

שאלה: היכן נמצאת האניה ברגע זה?

מגורש יואנוביצ'י עודה בכבש "תיאודור הרצל" מה שנגזר, יהיה

תשובה: בלב ים. עזבונו את נאפולי לפני שלוש שעות.

שאלה: האם ביקשת לרדת בנאפולי? תשובה: כן, רציתי לרדת. ועוד איך ש' רציתי. אבל לא נתנו לי.

שאלה: מי לא נתן? תשובה: המשטרה האיטלקית. אין לי וינה, אין לי ניירות. ביהודי כמוני אין להם צורך.

שאלה: שמענו שהיתה לך התקפת-לב. מה שלומך עכשיו? תשובה: מה כבר יכול להיות שלומי? הבוקר היתה לי התקפה שניה.

שאלה: מה תעשה כאשר תגיע האניה למרסיי? האם תרד מרצונך החופשי או רק אם תורד בכוח? תשובה: אני לא יודע, אני לא יודע. ה'

טור יהודי צנוע, את הקריירה שלו החל כמסגר מכני פשוט. בהיותו בן 20 הגיע לפאריס, מקום שם כבר הקדים אותו אחיו הבכור.

בצרפת, שוב לא היה היהודי-הרומני ה' שמנמן פועל מסגריה, כי אם מומחה ל' מתכות. ליתר דיוק: מומחה בעשיית זהב מגרוטאות.

במלחמת העולם השנייה שירת בצבא ה' צרפתי — כל עוד היה צבא צרפתי, או, לדבריו, נכלא על-ידי הנאצים. בכלא הכיר לוחמי-מחתרת, החליט על פי עצתם להעמיד מנים כמשרת-הגרמנים כדי לעזור בחשאי למחתרת. מכל מקום, דבר אחד ברור: יר' אנוביצ'י מכר גרוטאות לנאצים.

אפילו יהדותו לא הפריעה. "הם אמנם חששו שאני יהודי וחפנו אותי לרוסא ש'

קפטן כאן הוא בעל-הבית והוא יכול לעשות מה שהוא רוצה. גם להוריד אותי בכוח. אמרו לו להוריד אותי במרסיי.

שאלה: האם יחכה לך מישהו במרסיי? תשובה: הו, כן. הרבה אנשים. ידידים, עורך-דין. אני יודע? אולי שוטרים. נחכה ונראה.

שאלה: מה תאמר להם שם? תשובה: אני כבר אסביר להם. אסביר להם הכל. למה עזבתי את צרפת, למה גירשו אותי מישראל.

שאלה: מה תאמר להם בדיוק, כבר חשבת על כך? תשובה: אני עוד לא יודע, לא חשבתי עוד. אבל אניג להם.

שאלה: מה דעתך על יחס בריהודה אליך? תשובה: לא בסדר, לא בסדר. יכול היה לפחות להעלות אותי על אניה המפליגה ל' דרום-אמריקה. שם יכולתי להסתדר. בר' יהודה ידע זאת. למה החזיר אותי לצרפת?

מה עשיתי לו שיעולל לי את העתל הזה? שאלה: האם אתה מתכוון לתקוף את ישראל או להשמיץ אותה?

תשובה: לא אדוני, לא. הרי כתוב שלא ירק אדם בפניו שלו עצמו.

שאלה: כיצד היית מגדיר את עצמך כרגע — אופטימיסט או פסימיסט? תשובה: אני פילוסוף אדוני. פילוסוף יהודי.

מה שנגזר, יהיה.

כספים

חשבון סודי

בנקאים, תעשיינים, חברי הממשלה — אפילו בני משפחתו של ראש הממשלה, הוזמנו לפני שבוע באדיבות אל מטה ה' משטרה. שם חיכתה להם ההפתעה של חיייהם. בידי הקצין החוקר היה תיק, ש' הכליל את הסוד השמור ביותר של אורחיו הקרואים: מספר חשבון הבנק שלהם בשווייץ וכמה דולארים וסנטים מבורחים רשומים שם לזכותם. השר-הכל של הפקדונות ה' בלתי-חוקיים: 280 מיליון דולאר.

למעשה, היה ידוע מוזן כי אותם אנשי שלומו של המשטר מחזיקים מטבע זר בחשבונות סודיים. אך כדי למונע שערוריה רבתי העלימה הממשלה עין מן ההון ה' מועלם. אפילו מחלקות ממשלתיות נתפסו למינהן זה, בטענה כי אינן יכולות לפעול כראוי ללא חופש-פעולה בשימוש במטבע זר. בכלכלה יסובלת מגרעון מתמיד, וה' צורכת הרבה יותר משהיא מייצרת, הכבידו הברחות המטבע באופן קטלני על המשק.

שיחק ההדרים נתקל בתחרות קשה בש' חקים הבינלאומיים ורזרבות הזהב ירדו לני' קודה כזו שרק בקושי יכלה המדינה לשלם בעד ייבוא הדלק למכוניותיה, ואז, תחת הלחץ הגובר של חוסר דביזים, החליטה הממשלה לפעול.

שמות ומספרים. במשך חודשים, עס' קו מיטב חוקרי המשטרה בבילוש דקדקני. מפי פקיד בכיר של בנק שווייצ' הצליח אחד הבלשים ללמוד את שמו של נציג אותו בנק, שהיה נוהג לבקר אצל לקוחותיו בארצם ומנהל את עיסקותיהם החשאיות. בתחילת חודש זה נצטר אותו נציג ובעקבות המעצר נתגלתה רשימה של 1363 שמות. בצד כל שם היה רשום מספרו של חשבון בנק סודי.

הצעד הבא: הומנת בעלי החשבונות ל' ראיון במשטרה. כל מוזמן נתבקש עם בואו לחתום על שתי הצהרות: האחת פירטה את פקדונו בחשבון הסודי, השניה חייבה את החתום להעביר לרשות הממשלה את המטבע הזר שלו תוך 30 יום. כולם חתמו.

אפילו קונצרן-הענק המקורב לממשלה, המרכז בידו מפעלי תעשייה, קחי ספנות וחלק ממניות חברת התעופה הלאומית, לא יכול היה להתחמק.

חפינות עצמיות. הדבר לא קרה ב' ישראל, אם כי המצב המתואר דומה ביסודו למצבה של ישראל. הוא קרה בקצה השני של הים התיכון. היה בכך מוזן רב למח' שבה שאפילו ספרד של פראנקו, הארץ אשר השחיתות והרקבון השולטים בה מהותיים שם-דבר בעולם התרבותי, העזה במכת' מטאטא אחת לתבוע סוף-סוף לחשבון את בעלי-השררה שהעניקו לעצמם חסינות מ' חוקי המדינה.

דת

עבודה זרה

גם שר'הדתות הרב יהודה ליב מימון וגם שר'הדתות משה חיים שפיא, לא